

Σελίδα από τη βιβλιοθήκη ↔ στο σπίτι

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- ③ Καλή υγεία και ευημερία
- ①③ Δράση για το κλίμα
- ①⑥ Ζωή στη στεριά
- ①⑦ Συνεργασία για τους στόχους

Σκοπός:

Ο σκοπός της υλοποίησης του προγράμματος είναι τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την κηπουρική και να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στα φυτά με τη φροντίδα του βασιλικού. Επιπλέον, σκοπός είναι να αντιληφθούν τη συμβολική σημασία ενός σπόρου στη λογοτεχνία, τα παραμύθια και την ελληνική λαογραφία.

● Παιδαγωγικοί στόχοι: Τα παιδιά

θα λάβουν πληροφορίες για τον βασιλικό, την ιστορία του και τις χρήσεις του.

θα μάθουν τη διαδικασία της σποράς και της ανάπτυξης του βασιλικού.

θα κάνουν παρατηρήσεις και θα τις καταγράψουν.

θα αναπτύξουν την κριτική σκέψη τους.

θα συνεργαστούν με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας.

● Προσδοκώμενες δεξιότητες:

Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τα στάδια καλλιέργειας των βοτάνων.

Να αναπτυχθεί η περιέργεια, η παρατηρητικότητα και η κριτική σκέψη των παιδιών.

Να προαχθεί η συνεργασία μεταξύ των μελών της οικογένειας.

Να ενδυναμωθεί η σύνδεση με τη γη, τη φύση.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

— Αναγνωστοπούλου, Ν. (2000). Βασιλικός. Φυτράκης.

— Αυγέρης, Μ. (1959). Η ελληνική ποίηση ανθολογημένη. Γ' τόμος. Κυψέλη.

— Γλωσσιώτη, Ε. (2015). Ο φύλλος. Θίνες.

— Γαντζούδης, Χ. (2015). Η απεργία των λαχανικών. Σαΐτα. Διαθέσιμο [εδώ](#)

— Ηλιόπουλος, Β. (2017). Το σκιάχτρο, ο παρδαλός και ο σπόρος ο παλιός. Πατάκης.

— Σπαντιδάκη, Ε. (2013). Ο μάστορας των λουλουδιών. Σταμούλης Α.Ε.

— Delalandre, B. (2006). Ο μικρός μου κήπος. Κέδρος.

— Hann, C. (2014). Η ζωή του βασιλικού. Ψηφιακή Έκδοση. Διαθέσιμο [εδώ](#)

— Hesse, H. (2006). Ευχάριστες στιγμές στον κήπο. Καστανιώτης.

— Muller, G. (2014). Στον λαχανόκηπο με τον παππού και τη γιαγιά. Καλειδοσκόπιο.

Αφόρμηση:

Υπάρχει ένα παραμύθι που μας ταξιδεύει στην Άπω Ανατολή, την εποχή που ο Αυτοκράτορας έψαχνε διάδοχο για τον θρόνο του. Οι σπόροι που μοίρασε στους νέους του βασιλείου του τον βοήθησαν να βρει τον διάδοχο που έψαχνε. Μπορούμε να ακούσουμε το παραμύθι που υπάρχει παρακάτω και να αναλογιστούμε μετά τον τρόπο σκέψης του αυτοκράτορα στην προσπάθειά του να πάρει την σημαντική απόφαση.

«Ο σπόρος του αυτοκράτορα»

Το παραμύθι τελειώνει με μερικά γνωμικά, κάποια από τα οποία είναι τα εξής:

- Αν σπείρεις εντιμότητα,
θα θερίσεις εμπιστοσύνη.
- Αν σπείρεις καλοσύνη,
θα θερίσεις φίλους.
- Αν σπείρεις ταπεινοφροσύνη,
θα θερίσεις μεγαλείο.
- Αν σπείρεις επιμονή,
θα θερίσεις νίκη.
- Αν σπείρεις στοχασμό,
θα θερίσεις αρμονία.
- Αν σπείρεις σκληρή δουλειά,
θα θερίσεις επιτυχία
- Αν σπείρεις συγχώρεση,
θα θερίσεις συμφιλίωση...

Έχει επομένως, μεγάλη σημασία τι σπέρνουμε, γιατί αυτό που θα μεγαλώσει και θα απλωθεί, αυτό θα θερίσουμε. Είτε σπέρνουμε στο χώμα είτε στην ψυχή μας πρέπει πάντα να έχουμε κατά νου ότι αυτό θα αναπτυχθεί και θα μας συντροφεύει, εμάς και τους γύρω μας. Μακάρι λοιπόν, να είναι όμορφο και ευγενικό.

Μαθαίνουμε μέσα από την Ελληνική παράδοση

Τις περίεργες και διαφορετικές αυτές ημέρες λοιπόν που διανύουμε, η ενασχόληση με τη σπορά και καλλιέργεια ενός φυτού μπορεί να γεμίσει δημιουργικά τον χρόνο μας, να μας φέρει λίγο πιο κοντά στη φύση, που αναγκαστικά στερούμαστε και να μας χαρίσει έναν μικρό πράσινο “φίλο”...

Μάνα μ', σγουρός βασιλικός,
πλατύφυλλος και δροσερός.

Μάνα μου, ποιος τον πότιζε,
και ποιος τον κορφολόιζε;

Πέταξε κλώνους και κλωνιά
και σκέπασε τη γειτονιά,

και σκέπασε και μένανε,
που μ' έχει η μάνα μ' ένανε.

(Αυγέρης, Μ. (1959).
Η ελληνική ποίηση ανθολογημένη.
Γ' τόμος. Κυψέλη.)

Το ποίημα αυτό που υπήρχε και σε παλιό σχολικό αναγνωστικό είναι εμπνευσμένο από το αγαπημένο μας αρωματικό φυτό, τον βασιλικό. Μπορούμε επίσης να αναζητήσουμε στο διαδίκτυο και να ακούσουμε ένα παλιό παραδοσιακό ηπειρώτικο τραγούδι, το οποίο λέει:

«Βασιλικός θα γίνω στο παραθύρι σου,
κι ανύπαντρος θα μείνω για το χατίρι σου..
Τούτο 'δω το καλοκαίρι, θέλω να σε κάνω ταίρι..
Έβγα στο παραθύρι κρυφά απ' τη μάνα σου,
και κάνε πως ποτίζεις τημαντζουράνα σου..»

Οι παροιμίες που εμπνεύστηκαν από τον βασιλικό είναι επίσης πολλές:

«Κοντά με το βασιλικό
ποτίζεται κι η γλάστρα.»

«Ο βασιλικός κι αν μαραθεί
τη μυρωδιά την έχει.»

«Σε πήρα για βασιλικό κι εσύ
βγήκες τσουκνίδα!»

- Τι ξέρουμε για τον βασιλικό;
- Από πού άραγε κατάγεται;
- Πόσο χρήσιμος είναι;
- Ξέρετε άλλα ποιήματα ή τραγούδια που τον αναφέρουν;
- Γιατί αγαπάμε να τον μυρίζουμε και να τον χαϊδεύουμε μικροί και μεγάλοι;

Συζητάμε στο σπίτι με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας ή και στο τηλέφωνο με την γιαγιά ή τον παππού, ό,τι ξέρουμε για τον βασιλικό και πάμε να μάθουμε κάποιες παραπάνω πληροφορίες.

Τι είναι ο βασιλικός;

Ο βασιλικός είναι ετήσιο αρωματικό, πωύδες φυτό. Η επιστημονική του ονομασία είναι “Ωκιμον το βασιλικόν” (*Ocimum basilicum*) και ανήκει στο γένος “*Ocimum*” που περιλαμβάνει 60 είδη περίπου. Σε ορισμένες Αγγλόφωνες χώρες, είναι γνωστός και ως «Βότανο του Αγίου Ιωσήφ».

Ιστορική αναδρομή:

Κατάγεται πιθανότατα από την Ινδία, από την οποία ταξίδεψε πριν από 4.000 χρόνια στην Αίγυπτο, στην αρχαία Ελλάδα και τέλος στην Ευρώπη.

Στην ινδική χερσόνησο θεωρούνταν ιερό φυτό και χρησιμοποιούνταν ως μέρος αφιερωμάτων στους θεούς.

Στην Αίγυπτο φυτεύονταν στους τάφους ως ένδειξη αγάπης των οικείων του νεκρού, αλλά χρησιμοποιούνταν και ως μέσο ταρίχευσης.

Στην Ελλάδα, ο βασιλικός μεταφέρθηκε από τις Ινδίες, μάλλον, την εποχή των εκστρατειών του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Το όνομά του προέρχεται από την Ελληνική λέξη «Βασιλιάς».

Η παράδοση λέει πως ο Άγιος Κωνσταντίνος έστειλε τη μητέρα του, την Αγία Ελένη, να βρει τον Τίμιο Σταυρό στα Ιεροσόλυμα. Ευωδιαστά φυτά και πλούσιος βασιλικός οδήγησαν την Αγία Ελένη να σκάψει στο κατάλληλο σημείο. Η ελληνική παράδοση αναφέρει ότι από τότε το φυτό ονομάστηκε βασιλικός γιατί φύτρωσε στο σημείο που σταυρώθηκε ο “Βασιλιάς του κόσμου”, αλλά και γιατί βοήθησε την Αγία Ελένη να ανακαλύψει το ιερό κειμήλιο.

Πού και πώς χρησιμοποιείται;

Όλοι γνωρίζουμε τον βασιλικό από τον αγιασμό που γίνεται κάθε χρόνο στα σχολεία μας και όχι μόνο. Ο παπάς ραντίζει με το αρωματικό αυτό φυτό για να πάει καλά η νέα χρονιά.

Ο βασιλικός έχει πολλές χρήσεις και μπορεί να μπει σε πολλές συνταγές μας στα φαγητά, αλλά και αποξηραμένος στο τσάι μας. Τα αιθέρια έλαιά του χρησιμοποιούνται για να φτιαχτούν σαπούνια, αρώματα και φάρμακα. Τα έλαια αυτά κάνουν καλό στον οργανισμό μας, καθώς λέγεται πως βοηθούν στην κυκλοφορία του αίματος, στην καλή μνήμη, στην αντιμετώπιση των πονοκεφάλων και του άγχους. Κάτι άλλο αρκετά γνωστό είναι πως η μυρωδιά του βασιλικού απομακρύνει τα κουνούπια, γι’ αυτό είναι καλό να υπάρχει στον κήπο μας...

Επίσης, η ελληνική παράδοση υποστηρίζει πως φέρνει τύχη στο σπίτι που βρίσκεται!

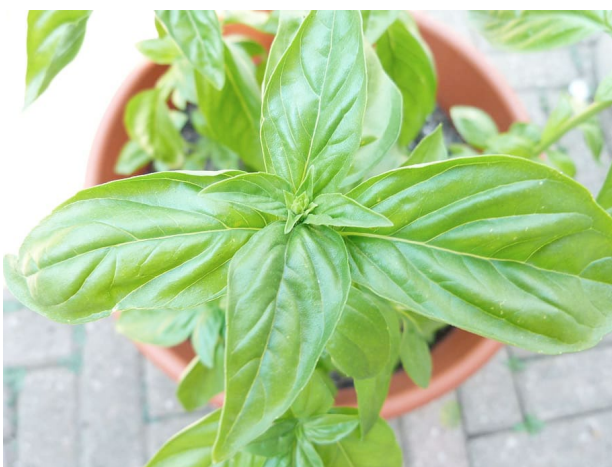

Βασιλικός στη γλάστρα μας!

Έρθε η ώρα να σπείρουμε βασιλικό! Είναι εύκολο, αλλά για να μεγαλώσει απαιτεί την προσοχή και την φροντίδα μας!

Ο βασιλικός φυτεύεται την άνοιξη, τους μήνες Μάρτιο-Απρίλιο, όταν οι θερμοκρασίες είναι 22-30° C. Εάν τις ημέρες που τον σπείρουμε ο καιρός είναι ψυχρός, προτείνεται να διατηρήσουμε το/τα γλαστράκια μας μέσα στο σπίτι, κοντά σε ένα παράθυρο. Σπόρους βασιλικού μπορούμε να έχουμε κρατήσει από τα περσινά μας φυτά ή να προμηθευτούμε από την αγορά.

● Βήματα

- 1 Ρίχνουμε λίγα σποράκια στην επιφάνεια νωπού χώματος σε ένα μικρό γλαστράκι.
- 2 Ανακατεύουμε ελαφρά με τα δάχτυλά μας ώστε να βυθιστούν τα σποράκια περίπου 2 εκατοστά μέσα στο χώμα.
- 3 Ψεκάζουμε ελαφρά με νερό και τοποθετούμε σε φωτεινό μέρος (το γλαστράκι πρέπει να βλέπει φως 10-12 ώρες καθημερινά).
- 4 Φροντίζουμε τις επόμενες ημέρες το χώμα να είναι λίγο νωπό αλλά όχι υπερβολικά, ώστε να μην δημιουργηθούν μύκητες και χαλάσουν τα σποράκια.
- 5 Μεταφυτεύουμε σε μεγαλύτερη γλάστρα μετά από 10-15 ημέρες, όταν ο βασιλικός θα έχει ύψος περίπου 8-10 εκατ. και θα έχει βγάλει τα πρώτα του φυλλαράκια.
- 6 Ποτίζουμε συχνά τον βασιλικό, κάθε 2-3 μέρες, σε μικρές ποσότητες, ενώ τις ζεστές καλοκαιρινές μέρες καθημερινά. Είναι απαραίτητο να ελέγχουμε το χώμα με το δάχτυλό μας πριν ποτίσουμε και επαναλαμβάνουμε το πότισμα μόνο όταν έχει στεγνώσει το χώμα του.
- 7 Αφαιρούμε τα άνθη μόλις σχηματιστούν το καλοκαίρι για να μην εξασθενεί και κόβουμε λίγα φύλλα από τους βλαστούς, κάθε 5-6 μέρες, για να έχει ομοιόμορφο σχήμα.

Για να γνωρίσουμε όμως την πρόοδο του φυτού μας και να παρακολουθήσουμε από λίγο πιο κοντά την ομορφιά της ανάπτυξης, θα κάνουμε παρατηρήσεις και θα τις καταγράφουμε ανά εβδομάδα.

- Πόσο ψηλώνει;
- Τι χρώμα έχει;
- Πότε αρχίζουν τα φύλλα του να γίνονται πιο σκληρά;

Μπορούμε επίσης να βγάζουμε **φωτογραφία** τον βασιλικό μας ανά εβδομάδα, ώστε να συγκρίνουμε με μεγαλύτερη ευκολία!

Καταγράφουμε τις παρατηρήσεις στο παρακάτω πινακάκι.

Πίνακας παρατηρήσεων

Εβδομάδα	Ύψος φυτού	Χρώμα φυτού	Λοιπές παρατηρήσεις
1η			
2η			
3η			
4η			
5η			

Προσοχή:

Στις φωτογραφίες προφυλάσσουμε την ιδιωτικότητά μας και δεν δείχνουμε ποτέ το πρόσωπό μας!

Είναι καλή ιδέα να μοιραστούμε τις φωτογραφίες μας με τον βασιλικό και με τα υπόλοιπα παιδιά!!! Μπορείτε να στείλετε μέσω email κάποια/ες φωτογραφία/ες με τον βασιλικό σας στην τοπική σας βιβλιοθήκη κι οι υπεύθυνοι των βιβλιοθηκών να την/τις αναδημοσιεύσουν στα social media. Έτσι, θα βλέπουμε όλοι το όμορφο γλαστράκι και την πρόοδο του φυτού σας κατά τη διάρκεια αυτού του ταξιδιού.

Ο βασιλικός μας είναι ένας από τους φίλους μας για όσες μέρες θα μένουμε ακόμα στο σπίτι. Μπορούμε να του δώσουμε όνομα και να του μιλάμε καθώς τον φροντίζουμε. Να του τραγουδήσουμε ένα από τα τραγούδια που του έχει αφιερώσει ο ελληνικός λαός ή να απαγγείλουμε ένα σχετικό ποίημα. Τα φυτά θέλουν ήλιο, νερό και αγάπη για να μεγαλώσουν μαζί μας!

Καλή επιτυχία στους μικρούς κηπουρούς!

Πηγή φωτογραφιών:

<https://www.piqsels.com/en/public-domain-photo-fuhtg>
<https://www.piqsels.com/en/public-domain-photo-figjof>
<https://www.piqsels.com/en/public-domain-photo-swaju>